

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘

บทความพิเศษ

กองการกำลังสำรอง
กรมการสรรพกำลังกลาโหม

๑. ความสำคัญของกำลังพลสำรองและความจำเป็นของกระทรวงกลาโหม

กำลังพลสำรองเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในการรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของชาติ ในยามปกติ กำลังพลสำรองเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงครามกำลังพลสำรองจะเข้ารับราชการทหาร ในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังทหารประจำการในการป้องกันประเทศ กำลังพลสำรองจึงเป็นเครื่องชีวิตอย่างหนึ่ง ว่าประเทศมีความมั่นคงมากน้อยเพียงใด หากกำลังพลสำรองมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งจะเสียสละ เพื่อความมั่นคงของประเทศ ประชาชนทุกคนในชาติจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยังคงรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ได้ตลอดไป

ในปัจจุบัน โอกาสที่จะเกิดภัยสงครามขนาดใหญ่จะเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก แต่ไม่ใช่จะไม่มีโอกาสเกิดขึ้น แต่ภัยอีกประเภท คือ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร พัฒนาประเทศ ป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติ และช่วยเหลือประชาชนจากภารกิจดังกล่าว กระทรวงกลาโหมจึงจำเป็นต้องจัดกำลังพลให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ แต่การดำรงสภาพกำลังทหารประจำการไว้เป็นจำนวนมากในภาวะปกติเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศ จึงต้องจัดให้มีกำลังพลสำรองที่เข้มแข็ง โดยกำลังเหล่านี้เคยได้รับการฝึกจากกองทัพบกแล้ว มีการหมุนเวียนเข้ามารับราชการทหารเสริมกำลังทหารประจำการให้เป็นส่วนหนึ่งของกำลังกองทัพบก ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะมุ่งไปสู่ระบบอาสาสมัคร ใช้การจูงใจให้สมัครมารับใช้ชาติให้มากที่สุด

๒. เจตนารมณ์และเป้าหมายสำคัญ

เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรอง โดยเป็นการนำบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่เดิม ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๘๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ และข้อบังคับทหารว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ.๒๔๘๒ ในส่วนที่กล่าวถึงหน้าที่ของนายทหารกองหนุน ทหารกองหนุน หรือทหารกองเกิน ที่มีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลประเภทต่าง ๆ มารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว โดยพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.๒๕๕๘ จะใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการกำลังพลสำรองและกิจการกำลังพลสำรองให้มีความเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

กลุ่มบุคคลที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ บริหารจัดการ ประกอบด้วย นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑, ๒ และทหารกองเกิน ที่กระทรวงกลาโหมจัดเก็บรายชื่อไว้ในบัญชีต่าง ๆ ปัจจุบันมีประมาณ ๑๓ ล้านนายเศษ กระทรวงกลาโหมจะรับสมัครหรือคัดเลือกจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวข้างต้น เพื่อบรรจุลงในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหาร และเรียกบุคคลเหล่านั้นว่า “กำลังพลสำรอง” กำหนดเวลาที่กำลังพลสำรองมีรายชื่อบรรจุอยู่ในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหาร กำหนดไว้ ๖ ปี เมื่อครบ ๖ ปี กำลังพลสำรองสามารถสมัครเข้าเป็นกำลังพลสำรองต่อได้อีกครั้งละ ๖ ปี ขอเน้นย้ำว่า กำลังพลสำรองนั้น จะอยู่ในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหารเพียงรายชื่อเท่านั้น ยังคงปฏิบัติงานตามปกติในโรงงาน บริษัท หรือห้างร้าน หรือ

ประกอบอาชีพอิสระได้ เมื่อมีการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร กำลังพลสำรองจึงจะมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยทหารที่ตนมีรายชื่อสังกัดอยู่ ซึ่งกระทรวงกลาโหมจะเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารหมุนเวียนเข้าทำการฝึกทบทวนความรู้ ปีละไม่เกิน ๖๐ วัน ครึ่งละไม่เกิน ๓๐ วัน

เป้าหมายสูงสุด คือ หากเกิดภัยพิบัติสาธารณะ เช่น อุทกภัย วาตภัย กระทรวงกลาโหมต้องสามารถเรียกกำลังพลสำรองเข้ามาสนับสนุน เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้กำลังพลสำรองที่ประเทศต่าง ๆ ได้บัญญัติหน้าที่ไว้ในกฎหมาย หรือหากเกิดภัยคุกคามทางทหารที่ต้องใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เพื่อการป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหมต้องสามารถเรียกกำลังพลสำรองเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังทหารประจำการได้ด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๓. ประโยชน์ที่ชัดเจนเมื่อพระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ

๓.๑ เป็นการกำหนดแนวทางที่ชัดเจน เหมาะสม เพื่อจัดเตรียม และสร้างความพร้อมให้กับประชากรไทย ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ มีความรู้ ความสามารถ พร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือการ แก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากภัยทางธรรมชาติ และภัยที่มนุษย์ สร้างขึ้น

๓.๒ เป็นการยกระดับกิจการกำลังพลสำรอง ให้เป็นงานระดับชาติโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมใน รูปของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง เรียกโดยย่อ “คกส.” เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานและพัฒนากิจการ กำลังพลสำรอง

๓.๓ ทำให้กระทรวงกลาโหม มีความพร้อมในด้าน กำลังพลมากยิ่งขึ้น สามารถให้การสนับสนุน ส่วนราชการ พลเรือน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ อาทิ กระทรวงกลาโหม สามารถ เรียกกำลังพลสำรองมาปฏิบัติการเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ สาธารณะ และช่วยเหลือประชาชนได้ตั้งแต่ในยามปกติ

๓.๔ ทำให้มีกฎหมายใช้บริหารจัดการบุคคลที่มี สถานะเป็นกำลังพลสำรองเป็นการเฉพาะ โดยมอบ อำนาจให้กระทรวงกลาโหม จัดเตรียม อำนาจการ ในการเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารอย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถตอบสนองและสนับสนุนการแก้ไข ปัญหาภัยพิบัติสาธารณะที่เกิดขึ้นได้ด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา เกิดประโยชน์ต่อประเทศในภาพรวม

๓.๕ เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีความ เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่กองทัพขาดแคลน สามารถสมัครเข้า รับใช้ชาติในสถานะกำลังพลสำรอง และยังให้หน่วยทหาร ที่มีกำลังพลสำรองบรรจุอยู่ในหน่วยสามารถรับสมัครกำลังพล สำรองเข้าทำหน้าที่ทหารประจำการเป็นการชั่วคราวได้

๓.๖ ทำให้กำลังพลสำรองและนายจ้าง หรือ ผู้ให้การสนับสนุนได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือของกำลังพล สำรองและนายจ้าง

๔. สารสำคัญของพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.๒๕๕๘

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีทั้งสิ้น ๔๓ มาตรา ประกอบ ด้วย ๕ หมวด และ ๑ บทเฉพาะกาล ดังนี้

สารสำคัญของ พ.ร.บ. กำลังพลสำรอง พ.ศ.	
บททั่วไป	มาตรา ๑ - ๕
หมวด ๑ คณะกรรมการกำลังพลสำรอง	มาตรา ๖ - ๑๔
หมวด ๒ กิจการกำลังพลสำรอง	มาตรา ๑๕ - ๓๔
หมวด ๓ วินัย	มาตรา ๓๕
หมวด ๔ สิทธิประโยชน์	มาตรา ๓๖
หมวด ๕ บทกำหนดโทษ	มาตรา ๓๗ - ๔๐
บทเฉพาะกาล	มาตรา ๔๑ - ๔๓

บททั่วไป : มี ๕ มาตรา กล่าวถึง คำนิยามต่าง ๆ และกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

หมวด ๑ : ว่าด้วย คณะกรรมการกำลังพลสำรอง มี ๙ มาตรา กำหนดให้มีคณะกรรมการกำลังพลสำรอง เรียกโดยย่อ “คกส.” มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานกรรมการ กรณีที่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๑๙ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม เจ้ากรมเสมียนตรา เจ้ากรมพระธรรมนูญ เจ้ากรมกำลังพลทหาร เจ้ากรมยุทธการทหาร และผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งตามข้อเสนอแนะของกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนไม่เกิน ๕ คน โดยให้เจ้ากรมการสรรพกำลังกลาโหม เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้เจ้ากรมกำลังพลทหารบก เจ้ากรมกำลังพลทหารเรือ เจ้ากรมกำลังพลทหารอากาศ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดย คกส. มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับกำลังพลสำรอง กำหนดแนวทางการปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง เสนอแนะแผนการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองและกำลังสำรองอื่นๆ ตลอดจนเสนอแนะการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลสำรองและนายจ้างที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร

หมวด ๒ : ว่าด้วย กิจการกำลังพลสำรอง มี ๒๐ มาตรา กล่าวถึง การรับบุคคลเข้าเป็นกำลังพลสำรองและหน้าที่ของกำลังพลสำรอง

การรับบุคคลเข้าเป็นกำลังพลสำรอง ดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ **วิธีแรก** รับสมัครจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด อาทิ ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีโรคซึ่งขัดต่อการรับราชการทหาร **วิธีที่สอง** คัดเลือกจากทหารกองหนุนประเภทที่ ๑, ๒ หรือทหารกองเกินตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ และคัดเลือกจากนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ นายทหารสัญญาบัตรนอกกองตามข้อบังคับทหารว่าด้วย การแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ.๒๔๘๒ ผู้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและได้รับการคัดเลือกบรรจุรายชื่อลงในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหารแล้ว กระทรวงกลาโหมจะแจ้งให้กำลังพลสำรองทราบถึง ตำแหน่ง และหน่วยที่ตนสังกัด รวมถึงจะแจ้งให้นายจ้างทราบด้วย กรณีกำลังพลสำรองเป็นลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ๆ

หน้าที่ของกำลังพลสำรอง กำลังพลสำรองมีหน้าที่เข้ารับราชการทหาร รวม ๕ ประเภท ได้แก่ การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ เพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพล โดยกำหนดให้กำลังพลสำรองมีอำนาจหน้าที่ตามชั้นยศ และตำแหน่งเช่นเดียวกับทหารประจำการหรือทหารกองประจำการ การเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารทุกประเภท จะอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด อาทิ กรณีเกิดภัยพิบัติสาธารณะ เมื่อกระทรวงกลาโหมได้รับการร้องขอจากกระทรวงมหาดไทยหรือหน่วยงานอื่น ๆ กระทรวงกลาโหมจะทำการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการ โดยนำกำลังพลสำรองเข้าปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับทหารประจำการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสาธารณะที่เกิดขึ้น และหากเกิดการสู้รบขนาดใหญ่ จะทำการเรียกระดมพล โดยเรียกกำลังพลสำรองมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับทหารประจำการเข้าทำการสู้รบเพื่อป้องกันประเทศ ในเวลา

ปกติจะทำการเรียกกำลังพลสำรอง เพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด

หมวด ๓ - ๔ : ว่าด้วย วินัย และสิทธิประโยชน์ มี ๒ มาตรา กล่าวคือ กำลังพลสำรองที่เข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องอยู่ในวินัยทหาร และจะได้รับสิทธิประโยชน์หลายประการ เช่น ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าเช่า ที่พัก การรักษาพยาบาล การแต่งตั้งยศ และสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบที่กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง สำหรับสิทธิประโยชน์ของนายจ้างซึ่งเดิมไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมายใด กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกำลังพลสำรอง (คกส.) เป็นผู้พิจารณา

หมวด ๕ : บทกำหนดโทษ มี ๔ มาตรา กำหนดว่า กำลังพลสำรองที่หลีกเลี่ยง ขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารประเภทต่างๆ จะมีโทษทางอาญา มีทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล มี ๓ มาตรา กำหนดให้การรับบุคคลเข้าเป็นกำลังพลสำรองให้กระทำได้เมื่อพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ และการดำเนินการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือระเบียบให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในปัจจุบัน เมื่อพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.๒๕๕๘ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคกส. ได้จัดชุดเจ้าหน้าที่ไปอบรม สัมมนา บรรยายพิเศษ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ส่วนราชการทหาร ส่วนราชการพลเรือน หน่วยงานเอกชน สถานประกอบการ นายจ้าง และลูกจ้าง เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัตินี้